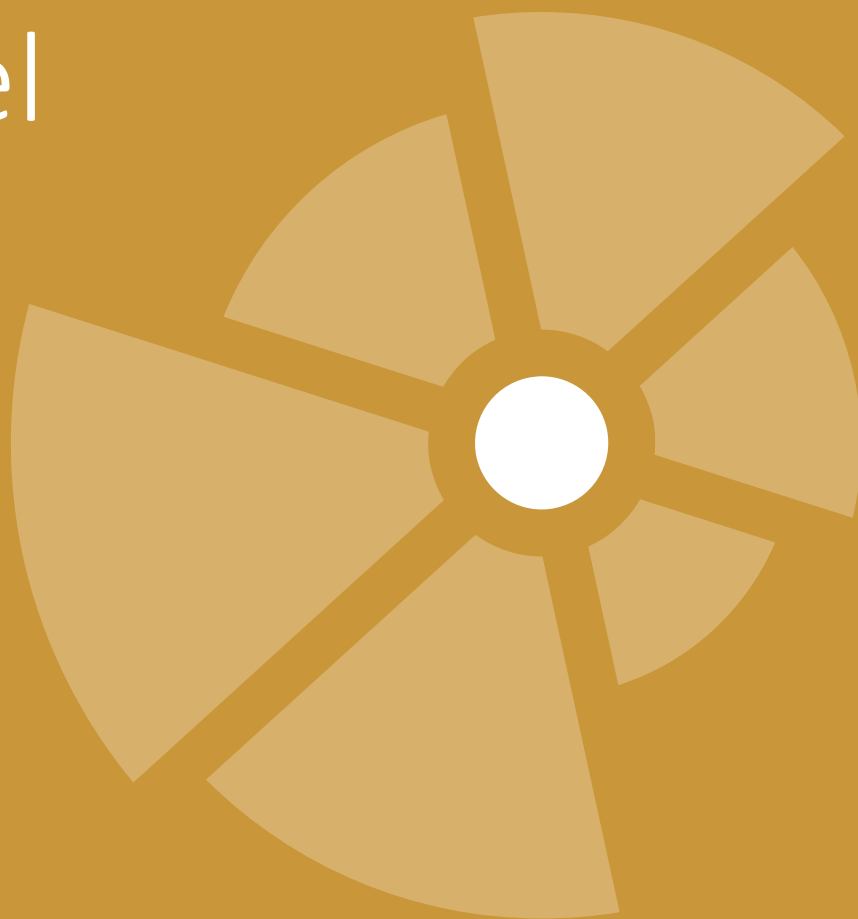

Advies over de Natuurdoelanalyse Vecht- en Beneden- Reggegebied, provincie Overijssel

1. Het advies van de Ecologische Autoriteit

De provincie Overijssel heeft een natuurdoelanalyse (NDA) opgesteld voor het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Hieruit moet blijken of met al uitgevoerde of geplande maatregelen de doelen voor het in stand houden van de beschermde natuur worden gehaald of dat aanvullende maatregelen nodig zijn. Ook moet uit de NDA blijken of wordt voldaan aan het verbod dat de beschermde natuur niet mag verslechteren. De provincie heeft de Ecologische Autoriteit gevraagd te toetsen of de NDA een goede basis is voor de maatregelen die in het gebiedsprogramma worden opgenomen.

Wat staat er in de natuurdoelanalyse Vecht- en Beneden-Reggegebied?

Het gebied Vecht- en Beneden-Regge ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en in de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archermer- en Lemelerberg). Langs de Vecht bevinden zich oude meanders, rivierduinen, natte en droge schraalgraslanden (waaronder stroomdalgraslanden), ruigten, struwelen gedomineerd door sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en loofbos. Op de hogere zandgronden zijn naald- en loofbossen, heiden, stuifzanden, hoogveentjes en vennen te vinden. Het grootste deel van de heiden bestaat uit droge struikheibegroeiingen. In laagten komen natte heiden met dophei en soms veenmossen voor. Op hogere gronden ten oosten van de Regge komen zure vennen voor. Het Natura 2000-gebied is aangewezen voor 21 habitattypen en 7 habitatrichtlijnsoorten. Volgens de NDA is ongeveer de helft van de habitattypen in de afgelopen jaren achteruitgegaan en voor de andere helft blijkt niet genoeg informatie aanwezig om de trend te bepalen.

De NDA geeft een overzicht van de voorgenomen en uitgevoerde maatregelen. Het is nog onzeker of deze maatregelen het gewenste effect hebben. De NDA stelt dat de natuur is verslechterd en dat verdere verslechtering van de meeste habitattypen in de toekomst niet uitgesloten is. Bovendien stelt de NDA dat uitbreidings- en/of verbeteringsdoelstellingen voor vrijwel alle daarvoor in aanmerking komende habitattypen momenteel niet in zicht zijn. Dit komt doordat het gebied (vaak) te droog is, standplaatsen door een teveel aan stikstof te zuur en/of te voedselrijk zijn en habitats te klein en versnipperd zijn. De NDA geeft aan dat (bron)maatregelen noodzakelijk zijn om de stikstofdepositie verder omlaag te brengen. Daarnaast zijn voor het behalen van de doelen ook aanvullende hydrologische herstelmaatregelen noodzakelijk.

Wat is het oordeel van de Ecologische Autoriteit?

De NDA is beknopt en geeft kort de voorgenomen en uitgevoerde maatregelen weer. Op hoofdlijnen is duidelijk welke uitwerking deze (zullen) hebben. De NDA stelt terecht dat er knelpunten in het gebied zijn, dat verslechtering van de (stikstofgevoelige) habitats niet uit te sluiten is en dat het waarschijnlijk is dat (mede met het oog op klimaatverandering) de doelen voor verschillende habitattypen met de huidige maatregelen niet worden gehaald.

Verdere verslechtering moet voorkomen worden. De Ecologische Autoriteit adviseert daarom om niet te wachten met het uitvoeren van (aanvullende) maatregelen, waarvan zeker is dat ze nodig en (ecologisch) effectief zijn. Hiermee kan voorkomen worden dat de habitats in het gebied verder verslechteren en het behalen van de doelen wordt bemoeilijkt. Dit geldt bijvoorbeeld voor:

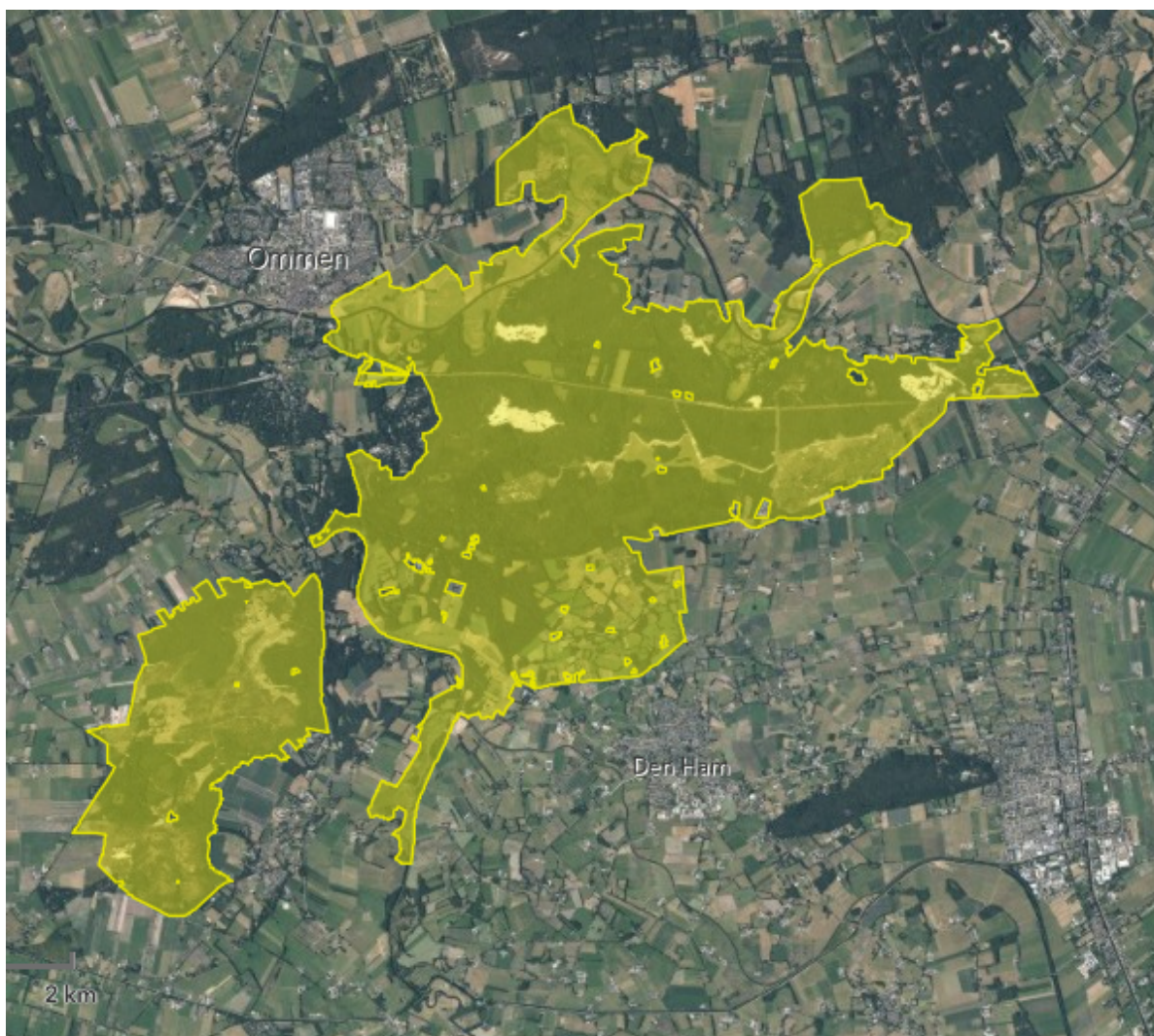
- Maatregelen, zowel binnen als buiten het gebied, die de gewenste **hydrologische omstandigheden** creëren, mede met het oog op een toenemende verdroging door klimaatverandering. Het verondiepen van Regge en Vecht en de verhoging van de grondwaterstand lijken daarvoor veel potentie te hebben.
- Bron- en overlevingsmaatregelen die het teveel aan **stikstofdepositie**, en de effecten daarvan in het gebied, tegengaan.
- Maatregelen om habitattypen **uit te breiden en met elkaar in verbinding** te brengen.

De Ecologische Autoriteit constateert dat met de geprogrammeerde maatregelen de Natura 2000-doelen niet worden gehaald. Er zijn aanvullende maatregelen nodig om alle Natura 2000-doelen te behalen en verdere verslechtering van de habitats in de Vecht- en Beneden-Reggegebied te voorkomen. Door het ontbreken van gegevens in de NDA kan echter niet goed worden bepaald hoe groot de opgave is voor het realiseren van alle instandhoudingsdoelen en welke maatregelen op welke exacte locatie het meest geschikt zijn. Daarmee is wel de richting, maar niet de precieze omvang van het maatregelenpakket te bepalen. Er is dus meer informatie nodig om beter te begrijpen wat de oorzaken zijn van de huidige problemen en om tot een maatregelenpakket te komen waarmee de beschermde natuur weer gezond wordt. Verbeter de NDA daarom op de volgende punten:

- **Conclusie beter onderbouwen.** Onderbouw het eindoordeel voor Vecht- en Beneden-Reggegebied (met de hieronder gevraagde extra informatie) beter, zodat de conclusies in de NDA navolgbaar zijn. Neem essentiële gebiedsinformatie, die nodig is voor de navolgbaarheid van de conclusies, op in de NDA en verwijst naar achterliggende bronnen voor detailinformatie.
- **Meetbare doelen.** Maak duidelijk hoe instandhoudingsdoelen kunnen worden vertaald naar kwantitatieve doelen voor de oppervlakte (van bijvoorbeeld droge en vochtige heide) en kwaliteit van habitats en leefgebieden. Geef ook inzicht in de kwaliteit van habitattypen en leefgebieden bij aanmelding en in de huidige situatie en de trends die daaruit afleidbaar zijn. Ga in op alle habitattypen en soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen.
- **Inzicht in ecologisch systeem.** Maak een actuele, gebiedsdekkende en gedetailleerde (landschaps-ecologische) systeemanalyse met daarin ook de recente ontwikkelingen in het natuurgebied. Hieruit moet blijken welke ecologische condities nodig zijn om de instandhoudingsdoelen te bereiken.
- **Uitvoering en effectiviteit maatregelen.** Geef beter aan hoe maatregelen uit het beheerplan uiteindelijk zijn of worden uitgevoerd. Geef vervolgens inzicht in de verwachte effectiviteit van de uitgevoerde en geprogrammeerde maatregelen en het resulterende doelbereik, in de resterende knelpunten en daarmee in benodigde aanvullende maatregelen. Baseer dit oordeel op wetenschappelijk onderzoek of expert judgement wanneer monitoringgegevens (nog) ontbreken.
- **Kennis- en monitoringsprogramma.** Er ontbreken veel gegevens over de vegetatie, fauna, abiotiek en procesindicatoren van de beschermde habitattypes in de huidige situatie. Neem deze op in het kennis- en monitoringsprogramma voor Vecht- en Beneden-Reggegebied. Doe dit in overleg met terreineigenaren en beheerders.

De Ecologische Autoriteit concludeert dat de natuur in Vecht- en Beneden-Reggegebied is verslechterd en dat verdere verslechtering van alle habitattypen niet is uitgesloten. Ook worden doelen voor uitbreiding en kwaliteitsverbetering niet behaald. Het is niet toegestaan om te wachten met het treffen van maatregelen als verslechtering is geconstateerd. De in de NDA voorgestelde richting voor nieuwe maatregelen biedt onvoldoende aanknopingspunten om verdere verslechtering te voorkomen en de Natura 2000-doelen te behalen. Door het ontbreken van informatie kan bovendien niet goed worden bepaald hoe groot de opgave is voor het realiseren van alle instandhoudingsdoelen. Ook ontbreekt een volledig overzicht van (de richting voor) benodigde aanvullende maatregelen in de NDA.

Hoofdstuk 2 bevat algemene adviezen over de NDA's die zijn opgesteld voor de Overijsselse Natura 2000-gebieden. Hoofdstuk 3 bevat specifieke adviezen over de NDA van het Vecht- en Beneden-Reggegebied. In hoofdstuk 4 staan adviezen van de Ecologische Autoriteit voor het provinciale gebiedsprogramma.

Figuur 1: Overzichtskaart van Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. (Bron: www.natura2000.nl).

Waarom een natuurdoelanalyse?

Het Rijk ziet dat de kwaliteit van natuur onder druk staat, onder meer als gevolg van intensief gebruik van land en water, emissies van stikstof en klimaatverandering. Met de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (WSN) en het bijbehorende verbeterprogramma¹ wil Nederland die negatieve trend keren.

In die regelgeving is ook vastgelegd dat per Natura 2000-gebied een zogenoemde natuurdoelanalyse (NDA) moet worden gemaakt. Daarin moet blijken wat de actuele natuurkwaliteit is, welke knelpunten ('drukfactoren') er zijn en hoe de natuurdoelen voor dat gebied kunnen worden behaald. Een NDA biedt op zijn beurt input voor een gebiedsprogramma waarin wordt opgenomen welke maatregelen² daadwerkelijk genomen zullen worden.

Advies van de Ecologische Autoriteit

De provincie Overijssel heeft de NDA over Vecht- en Beneden-Reggegebied voorgelegd aan de Ecologische Autoriteit. Zij toetst of in de NDA alle essentiële ecologische informatie is betrokken waarmee de bevoegde overheid later goed onderbouwde besluiten kan nemen over onder meer gebiedsplannen en -programma's.³ In de bijlage bij dit advies staan de werkwijze, samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt zijn te vinden door nummer 5070 op www.ecologischeautoriteit.nl in te vullen in het zoekvak.

¹ Het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering.
<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2022-05/Ontwerpprogramma-Stikstofreductie-en-Natuurverbetering.pdf>. Het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering geeft invulling aan de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (Wsn). In deze wet is vastgelegd dat de stikstofdepositie omlaag gebracht moet worden en de natuur verbeterd moet worden om de instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen en soorten (alsnog) te realiseren.

² Zie voor de reikwijdte van deze maatregelen de interpretation guide Natura 2000-beheer, lid 2.4, hieruit: 'De instandhoudingsmaatregelen kunnen de vorm aannemen van "passende wettelijke, bestuursrechtelijke of op een overeenkomst berustende maatregelen" en "zo nodig" de vorm van "passende beheersplannen".'
https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/Provisions_Art_6_nov_2018_nl.pdf.

³ Zie het instellingsbesluit: stcrt-2022-24607.pdf (<https://www.officielebekendmakingen.nl>).

2. Generieke adviezen NDA's in Overijssel

De Ecologische Autoriteit heeft inmiddels meerdere adviezen uitgebracht aan de provincie Overijssel over haar NDA's. Hieruit komen algemene opmerkingen en adviezen naar voren die voor de tot nu toe beoordeelde NDA's (verder 'de NDA's') van de provincie Overijssel van toepassing zijn. In dit hoofdstuk beschrijft de Ecologische Autoriteit deze algemene adviezen en geeft zij aan met welke informatie alle NDA's van Overijssel aangepast en aangevuld moet worden. Naar het oordeel van de Ecologische Autoriteit is deze informatie essentieel om het belang van beschermde natuur volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming van de provincie Overijssel over de maatregelen om de natuurdoelen in de betreffende Natura 2000-gebieden te realiseren.

De Ecologische Autoriteit volgt in haar oordeelsvorming de 'Handreiking Natuurdoelanalyse'⁴, haar eigen advies over deze Handreiking⁵ en het document 'Onderbouwing beoordeling herstelmaatregelen' van de Taakgroep Ecologische Onderbouwing.⁶

2.1 Algemene opmerkingen

De Ecologische Autoriteit constateert bij de NDA's van Overijssel dat er voor essentiële informatie naar literatuur en externe documentatie wordt verwezen, zonder dat de inhoud daarvan in de NDA is samengevat. De NDA moet een volledige analyse op hoofdlijnen presenteren, die voor de lezer zelfstandig leesbaar is en waarin conclusies navolgbaar zijn, zonder daarvoor achtergronddocumenten te hoeven raadplegen. Voor meer gedetailleerde informatie kan wel verwezen worden naar bijlagen en externe documentatie.

Alleen op deze manier kan de NDA doelmatig ingezet worden in het vervolgproces richting het vaststellen van het gebiedsprogramma en dienen als (compact) naslagwerk. De NDA moet daarom een complete en actuele beschrijving geven van de ontwikkeling van habitattypen en (leefgebieden van) soorten in het Natura 2000-gebied, en de factoren die daarop van invloed zijn (landschapsecologisch systeem, drukfactoren en maatregelen). Zo wordt het 'verhaal' van het gebied duidelijk, hetgeen ook helpt in het gebiedsproces.

Daarnaast valt het op dat de NDA's wel expert judgement bevatten, maar dat dit beknopt is en het ook niet duidelijk wordt in hoeverre gebiedskennis daarbij benut is. Tijdens gesprekken van de Ecologische Autoriteit met gebiedsbeheerders blijken deze niet altijd betrokken te zijn bij het opstellen van de NDA's. Maak daarom in het algemeen meer (en beter navolgbaar) gebruik van aanwezige kennis van bijvoorbeeld gebiedsbeheerders en -ecologen bij het opstellen van de NDA's. Actualiseer en kwantificeer met deze kennis de landschapsecologische systeemanalyse (LESA) en habitatanalyse, benut het bij reconstructie van de referentiesituatie, bij de knelpuntenanalyse en het benoemen van (richtingen voor) nieuwe maatregelen.

Als laatste valt in algemene zin op dat de Overijsselse NDA's alleen ingaan op stikstofgevoelige habitattypen. Echter, voor een integraal beeld van het gebied dient een NDA alle habitattypen en habitatsoorten (dus ook niet-stikstofgevoelige) te behandelen, voor zover deze landschapsecologisch samenhangen. Anders is het mogelijk dat ongewenste neveneffecten van maatregelen op andere doelen niet in beeld komen.

⁴ Handreiking Natuurdoelanalyse. Bedoeld voor eerste cyclus NDA. BIJ12, juni 2022.

⁵ Advies over de Handreiking Natuurdoelanalyses. Ecologische Autoriteit, oktober 2022.

⁶ Ondersteuning beoordeling herstelmaatregelen. Taakgroep Ecologische Onderbouwing, 14 december 2022.

De Ecologische Autoriteit adviseert om de NDA's aan te vullen op de volgend punten:

- Zorg ervoor dat de NDA zelfstandig leesbaar is. Maak gebruik van kaartmateriaal, tabellen, grafieken en dergelijke om conclusies te verduidelijken. Neemt bij verwijzingen naar achtergronddocumenten de conclusies en onderbouwing over in de NDA en verwijs duidelijk naar het betreffende achtergrondrapport.
- Neem, als die bestaat en ernaar verwezen wordt, een samenvatting van de LESA⁷ op met verwijzingen naar achtergronddocumenten.
- Benut aanwezige gebiedskennis van terreinbeherende organisaties en andere externe partijen betrokken bij de Natura 2000-gebieden in de provincie Overijssel.
- Beschouw de effectiviteit van maatregelen voor alle habitattypen en leefgebieden van soorten waar het gebied voor is aangewezen, voor zover deze landschapsecologisch met elkaar samenhangen.

2.2 Natura 2000-doelen

In het aanwijzingsbesluit voor de Natura 2000-gebieden zijn de instandhoudingsdoelen geformuleerd in termen van 'behoud' of 'uitbreiding' van oppervlakte en 'behoud' of 'verbetering' van kwaliteit. In de Overijsselse NDA's zijn deze doelen overgenomen uit het aanwijzingsbesluit. Daardoor ontbreken kwantitatieve en SMART⁸-geformuleerde doelen. Er is geen kwantitatieve uitwerking van de doelen naar omvang, tijd en ruimte en daardoor kan de provincie niet goed weten waar ze in het gebiedsprogramma op moet sturen. Om de doelen wel te kwantificeren en te bepalen of deze worden bereikt zijn drie ijkmomenten van belang:

- Aanmelding van het gebied⁹ (bij een behoudsdoelstelling).
- Huidige feitelijke situatie.
- Doelsituatie (bij een verbeter- of uitbreidingsdoelstelling).

Om te kunnen bepalen of verslechtering wordt voorkomen moet uit de NDA blijken wat op het moment van aanmelding de staat van de natuur was (en wat de huidige staat is). Dit heet de referentiesituatie. Als deze informatie niet aanwezig is, dan zal de NDA deze situatie onderbouwd moeten reconstrueren. Neem dan een (onderbouwde) inschatting op van de toen aanwezige grootte en kwaliteit van habitattypen en leefgebieden. Gebruik hiervoor historische bronnen en bijvoorbeeld kennis van (voormalige) gebiedsbeheerders, goed gedocumenteerde soortwaarnemingen voor typische soorten of gebruik een bestaande vegetatiekartering uit een nabijgelegen jaar (zonder schattingen, maar op basis van daadwerkelijk gekarteerde arealen).

Voor het tot stand brengen van duurzaam systeemherstel kunnen ook omstandigheden nodig zijn die afwijken van het moment van aanmelding, bijvoorbeeld omdat al veel verslechtering van abiotische condities had plaatsgevonden. Een goed beeld van de abiotische randvoorwaarden die nodig zijn om de doelen te halen, en hoe zich dit verhoudt tot de huidige situatie in het gebied is daarom ook essentiële informatie voor een NDA.

De NDA's van Overijssel bevatten geen informatie over (of verwijzing naar) de referentiesituatie en doen ook geen poging deze te reconstrueren.

De Ecologische Autoriteit adviseert om de drie ijkmomenten in de NDA te beschrijven. Werk de instandhoudingsdoelstellingen uit naar omvang (oppervlakte/populatie), kwaliteit, plaats (waar) en tijd (wanneer). Als de situatie bij aanmelding niet beschikbaar is, moet deze worden gereconstrueerd. Geef daarbij in de NDA aan op welke informatie deze reconstructie zich baseert.

2.3 Systeemanalyse

Systeeminzicht is de kern van een NDA. Alleen met een goed inzicht in het (landschapsecologische) systeem is het mogelijk om de huidige situatie en de potenties die het gebied heeft voor verdere ontwikkeling en kwaliteits-

⁷ Landschapsecologische Systeemanalyse.

⁸ Specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.

⁹ In de praktijk is dit in Nederland vaak het moment van aanwijzing.

verbetering van habitattypen en leefgebieden te bepalen. Het is dus essentieel om vast te stellen welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te behalen.

Landschapsecologische systeemanalyse (LESA)

Voor alle gebieden van Overijssel zijn LESA's opgesteld. De NDA's van Overijssel geven echter geen duidelijk en navolgbaar beeld over de huidige landschapsecologische toestand van het gebied. Dat komt doordat de NDA's:

- Verwijzen naar LESA's uit beheerplannen of PAS-gebiedsanalyses van de natuurgebieden, maar geen samenvatting geven van de (belangrijkste conclusies van de) LESA.
- Niet beschrijven hoe en welke informatie uit de LESA vervolgens is benut bij het opstellen van de knelpuntenanalyse en bij het formuleren van maatregelen.
- Niet onderbouwen of de LESA's compleet en actueel zijn. Daardoor wordt niet duidelijk of inmiddels wijzigingen zijn opgetreden, bijvoorbeeld in de grondwaterstanden, waterlopen et cetera.

Analyse van de huidige situatie

Naast inzicht in de referentie- en doelsituatie is om te concluderen of de natuur verbetert of verslechterd, en gestelde doelen worden behaald, inzicht in de huidige situatie nodig. Een gedegen trendanalyse van de habitats is hierbij van grote toegevoegde waarde en soms ook essentieel. Hierin wordt beoordeeld hoe de habitattypen en (leefgebieden van) soorten zich sinds de referentiesituatie hebben ontwikkeld.

De Ecologische Autoriteit adviseert om in de NDA's:

- De belangrijkste punten uit de LESA op te nemen en hoe deze informatie benut is bij het opstellen van de knelpuntenanalyse en bij het formuleren van maatregelen. Beschrijf ook of de LESA compleet en actueel is.
- Voor het bepalen van de huidige situatie een zo recent mogelijke informatie, zoals een habitattypenkartering, te gebruiken.
- De ontwikkeling (trends) van de oppervlakte en kwaliteit van habitats en leefgebieden vanaf de referentiesituatie af te zetten tegen de (nader uitgewerkte) instandhoudingsdoelstellingen.
- De potentie voor uitbreiding van de oppervlakte van de habitats binnen de begrenzing in beeld te brengen.

2.4 Drukfactoren- of knelpuntenanalyse

Hoofdstuk 4 van de NDA's geeft een overzicht van de verschillende knelpunten in het gebied met een samenvattende tabel. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar het beheerplan en de PAS-gebiedsanalyse.

Het valt op dat de drukfactor stikstofdepositie hierin uitgebreider wordt toegelicht dan andere drukfactoren. Zo wordt het (niet) functioneren van het hydrologisch systeem van de gebieden erg summier beschreven. De hydrologie kan ecologisch echter niet los gezien worden van stikstofeffecten binnen een gebied. Zo kan verdroging de effecten van stikstof in de bodem versterken door oxidatie van de veenbodem en kunnen planten gevoeliger worden voor verdroging door stikstofdepositie. Daarnaast blijkt, zoals hierboven al beschreven, onvoldoende hoe de informatie uit de LESA is benut bij het bepalen en analyseren van de knelpunten.

De Ecologische Autoriteit adviseert om alle relevante knelpunten in beeld te brengen en gedetailleerd te beschrijven. Ga ook in op achterliggende oorzaken van de knelpunten en relateer deze aan het verkregen systeeminzicht.

2.5 Bestaande maatregelen en verwacht effect daarvan

Hoofdstuk 5 van de Overijsselse NDA's gaat in op de geprogrammeerde herstelmaatregelen. Ze bevatten een overzichtstabel met maatregelen die aangeeft of de maatregelen wel of niet uitgevoerd zijn.

De Ecologische Autoriteit constateert dat:

- Niet duidelijk wordt hoe de maatregelen voortkomen uit de knelpuntenanalyse.
- Nog niet is gestart met uitvoering van de meeste (met name de complexe en externe) maatregelen.
- Niet duidelijk wordt of en hoe maatregelen geborgd zijn en op welke termijn geprogrammeerde maatregelen uitgevoerd worden.
- Niet blijkt wat de effectiviteit van de maatregelen is.

In de NDA is daardoor niet helder welke maatregelen relatief de meeste ecologische winst opleveren en welke maatregelen nodig zijn om de doelen te halen. Ten slotte is niet altijd te herleiden of maatregelen elkaar onderling hinderen, versterken of zelfs uitsluiten.

De Ecologische Autoriteit adviseert om in de NDA's aan te geven:

- Hoe de uitvoering van maatregelen geborgd is en wie daarvoor verantwoordelijk is.
- Op welk schaalniveau een maatregel genomen wordt.
- Wat het verwachte effect van de maatregel is en wat dit betekent voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ga ook in op robuustheid van maatregelen in het licht van klimaatverandering.

2.6 Synthese en conclusie

In de NDA's staat dat, zelfs na uitvoering van alle vastgestelde maatregelen, verslechtering van (bijna) alle geanalyseerde habitattypen, en waar van toepassing leefgebieden van soorten, niet is uit te sluiten¹⁰ en dat de instandhoudingsdoelstellingen buiten bereik zijn (eendoordeel: nee, tenzij). Dit komt omdat de gebieden onder druk staan van stikstofdepositie en een onvoldoende functionerend hydrologisch systeem. Ook na uitvoering van de genoemde maatregelen zullen ze nog steeds onder druk staan. Verschillend per gebied spelen ook andere drukfactoren, zoals invasieve exoten of recreatie.

De Ecologische Autoriteit constateert dat niet duidelijk wordt aangegeven of al verslechtering is opgetreden, terwijl hier in de NDA's wel aanleiding toe is. Dit blijkt dan bijvoorbeeld uit het expertoordeel. In een enkel geval wordt verslechtering geconstateerd, maar is dit niet voldoende onderbouwd.

De Ecologische Autoriteit constateert dat het nemen van maatregelen urgent is. Het is niet toegestaan om te wachten totdat verdere verslechtering of verstoring optreedt, voordat er maatregelen worden genomen.¹¹ Daarom is het van groot belang een heldere conclusie te trekken over al opgetreden verslechtering en deze goed te onderbouwen.

De Ecologische Autoriteit adviseert om:

- Onderbouwing van de eindconclusies van de NDA's aan te scherpen door de genoemde punten in voorgaande paragrafen in dit advies op te volgen, zoals het nader duiden van de vegetatietrends en de al vastgestelde maatregelen. Naast een preciezere beoordeling geeft dit ook meer aanknopingspunten voor het formuleren van effectieve, aanvullende maatregelen.
- Zo snel mogelijk te starten met het treffen van maatregelen waarvan al bekend is dat ze ecologisch gezien effectief zijn, zoals hydrologische herstelmaatregelen en bronmaatregelen (voor stikstofreductie) en waarvan de ecologische neveneffecten gering zijn.

¹⁰ Artikel 6 lid 2 van de Habitatrictlijn is voor deze situatie relevant: "De lidstaten treffen passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben." Passende maatregelen hebben een preventieve aard en gaan verder dan de maatregelen die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te behalen. Zie ook: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/Provisions_Art_6_nov_2018_nl.pdf onder 3.

¹¹ Zie paragraaf 3 van de [interpretation guide Natura 2000-beheer](#) en deze uitspraak van het Europese Hof: C-418/04.

Aanvullende maatregelen

Omdat, zoals hierboven beschreven, ook na uitvoering van alle huidige en nog geprogrammeerde maatregelen er ‘restproblemen’ in het gebied overblijven is het duidelijk dat aanvullende maatregelen getroffen moeten worden. De Ecologische Autoriteit constateert echter dat door het ontbreken van kwantitatieve gegevens, de exacte omvang van de restproblemen niet in beeld is. Hoofdstuk 8 “Richting nieuwe maatregelen” in de NDA’s gaat te beknopt en onvoldoende concreet in op aanvullende maatregelen die voor deze restproblemen een oplossing zouden kunnen bieden.

De Ecologische Autoriteit adviseert om, als in de NDA geconstateerd wordt dat doelen niet worden gehaald, verslechtering is opgetreden of niet is uit te sluiten, deze aan te vullen met (een overzicht van) richtingen voor aanvullende interne én externe maatregelen.

2.7 Kennis- en monitoringsprogramma

NDA’s van de eerste cyclus moeten nadrukkelijk gezien worden als de start van een iteratief proces, waarin steeds meer informatie beschikbaar komt en steeds meer duidelijkheid komt over de te nemen maatregelen om de natuur weer gezond te maken. Het gebruik van goed onderbouwde werkhypothesen en duidelijke tussenconclusies zorgt er dan voor dat een deel van de maatregelen uit deze eerste cyclus kan worden onderbouwd en een kwantitatief beeld ontstaat van de effectiviteit van deze maatregelen. Ondanks het ontbreken van gegevens, kunnen sommige conclusies wel degelijk al getrokken worden, bijvoorbeeld omdat er hierover (wetenschappelijke en ervarings-) kennis beschikbaar is of de mate van onzekerheid klein is.

Een belangrijk onderdeel van een NDA is het bieden van inzicht in gegevens- en kennishiaten. Er dienen monitoringsprogramma’s gericht op verspreiding, aantallen en standplaatsfactoren opgezet te worden. Een goed beeld van de benodigde informatie, uitgesplitst naar gebiedsonderdelen, ontbreekt echter nog. Hierdoor zijn er nog veel ‘losse eindjes’ doordat niet is aangegeven:

- Hoe, wanneer en door wie het benodigde onderzoek wordt uitgevoerd om de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te krijgen.
- Welke concrete vervolgstappen worden ondernomen op het gebied van monitoring en evaluatie.

Schets de consequenties van het ontbreken van gegevens voor de onderbouwing van de eindoordelen in de NDA en de keuze van maatregelen. Onderbouw, bij het ontbreken van gegevens, waarom conclusies wel degelijk getrokken kunnen worden. Geef een samenvatting van de leemten in kennis en het benodigde onderzoek uit de NDA. Geef ook aan op welke manier gebiedskennis, van bijvoorbeeld beheerders, betrokken wordt als gegevens uit het veld (nog) niet beschikbaar zijn. De Ecologische Autoriteit raadt aan om de personen of organisaties die de essentiële kennis aan kunnen leveren daar voldoende ruimte (en middelen) voor te bieden. Beschrijf ook welk onderzoek of monitoring moet en kan worden ingezet om kennisleemtes op te vullen voor de volgende NDA-cyclus. Geef hierbij aan wie daarvoor verantwoordelijk is en welke planning is beoogd voor de uitvoering in elk gebied en voor de provincie als geheel. Geef aan wat op nationaal, provinciaal en gebiedsniveau wordt aangepakt.

3. Specifiek voor Vecht- en Beneden-Regge

Het Vecht- en Beneden Reggegebied is een groot gebied met diverse natuurtypen. Er komen twintig habitattypen in het gebied voor (waarvan zestien uit het vastgestelde Natura 2000-beheerplan op basis van het aanwijzingsbesluit van 4 juli 2013 en vier uit het veegbesluit van 25 november 2022). De twintig habitattypen zijn grofweg in te delen in drie groepen: onafhankelijk van grondwater, afhankelijk van grondwater en voorkomend langs de rivieren. Hieronder worden de habitattypen per groep besproken. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk staan de daaruit volgende adviezen van de Ecologische Autoriteit.

3.1 Grondwateronafhankelijke habitattypen

De volgende habitattypen zijn onafhankelijk van grondwater (en deels afhankelijk van schijngrondwaterspiegels):

Habitatype	Grootte	Standplaatsen	Uitbreidingsdoelstelling
H2310 Stuifzandheide met struikhei	45,7 ha	Archemer- en Lemelerberg, Landgoed Junne, Beerzerveld, Karshoek, Stegeren	✓
H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,03 ha	Lemelerberg	
H2330 Zandverstuivingen	51,4 ha	Lemelerberg, Boswachterij Ommen, Landgoed Junne en Beerzerveld	✓
H3160 Zure vennen	3 ha	Boswachterij Ommen, Bestmenerven, Dode ven, de Meertjes van Ommen, Landgoed Eerde, 't Veentje, Eerderachterbroek, Kooikersplas, Beerzerveld	
H4030 Droge heide	242,2 ha	Archemer- en Lemelerberg (grootschalig), Eerderachterbroek, Bestmenerberg, Junner Koeland, Stegeren (kleinschalig)	✓
H5130 Jeneverbesstruwelen	66 ha	Archemer- en Lemelerberg (grootschalig), Landgoed Junne, Junner Koeland, Stegeren (kleinschalig)	
H6230 Heischrale graslanden	5 ha	Junner Koeland (grootschalig), Stekkenkamp, De Roos (kleinschalig)	
H7110B Heideveentjes	<2 ha	Landgoed Eerde, 't Veentje, Eerderachterbroek, Boswachterij Ommen, Bestmenerven	
H9120 Beuken-Eikenbos met Hulst	68 ha	Landgoed Eerde en Eerderachterbroek (grootschalig), Vechtdal en Boswachterij Ommen (kleinschalig)	
H9190 Oude Eikenbossen	18 ha	Vechtdal bij Junne, Eerderachterbroek	✓

Uit de NDA blijkt dat de grondwateronafhankelijke habitattypen op dit moment niet vitaal zijn. Om de behoudsdoelstelling te behalen is voor alle habitattypen een kwaliteitsverbetering nodig.¹² Een maatregel in de juiste richting is het verwijderen van dennenbossen. Hierdoor vermindert de verdamping en blijft meer water beschikbaar in de schijngrondwaterspiegels. Deze maatregel helpt ook tegen lokale verdroging.

In de NDA staat dat het belangrijkste knelpunt stikstofdepositie is. Maar dit wordt niet expliciet gekwantificeerd. De Ecologische Autoriteit maakt zelf uit de gepresenteerde gegevens op dat de huidige depositie nu grofweg tussen de 1200 en 2000 mol N/ha/jr ligt. Gezien het fijnschalige mozaïek van de diverse habitattypen in het gebied is in de praktijk de laagste kritische depositiewaarde (KDW) maatgevend om de natuurdoelen te halen. Dat is H3160 Zure vennen met een KDW van 714 mol N/ha/jr. Dat betekent dat de stikstofdepositie met

¹² De doelstellingen zijn niet gekwantificeerd, zie paragraaf 2.2 van dit advies.

ongeveer 60% omlaag moet. Vervolgens zal met een iets intensiever beheer de stikstoflast van de afgelopen decennia verwijderd moeten worden (en vaak daarbij voor te intensieve ingrepen die de laatste relictten kunnen beschadigen). Verbeter waar nodig de buffercapaciteit van de bodem. De Ecologische Autoriteit merkt hierbij op dat starten met bodemverbetering terwijl de stikstofdepositie nog niet is gereduceerd, niet in het gewenste effect resulteert. Dit benadrukt de urgentie van het snel uitvoeren van bronmaatregelen om de stikstofdepositie te verminderen.

In de NDA wordt niets vermeld over recreatiedruk, dat met name op de zandverstuivingen in het gebied (Sahara-Boswachterij Ommen en op het landgoed Junne) een negatief effect heeft.

3.2 Grondwaterafhankelijke habitattypen

De volgende habitattypen zijn afhankelijk van grondwater:

Habitatype	Grootte	Standplaatsen
H3130 Zwakgebufferde vennen	0,32 ha	Eerderachterbroek
H4010A Vochtige heide ¹	15 ha	Beerzerveld en Eerderveld (grootschalig), Eerderachterbroek, Boswachterij Ommen, Karshoek, Stegeren (kleinschalig)
H7120 Herstelend hoogveen	44 ha	Veenputten in het Beerzerveld
H7140A Overgangs- en trilveen	0,08 ha	Junner Koeland (Vechtdal)
H7150 Pioniervegetaties van snavelbiezen	3 ha	Eerderachterbroek (plagplekken)

¹ Indien niet op een pseudogrondwaterspiegel

Het habitatype H4010A heeft een uitbreidingsdoelstelling. Voor de typen H3130 en H4010A geldt een doelstelling voor het verbeteren van de kwaliteit. Voor de andere habitattypen gelden behoudsdoelstellingen.¹³

De grondwaterstand is in de afgelopen decennia te ver gedaald door diverse ingrepen in het hydrologische systeem. Dit zijn onder andere ontwatering¹⁴, een diep waterpeil¹⁵, beregening vanuit grondwater buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied, grondwateronttrekking voor de drinkwaterwinningen van Archemerberg en Hammerfliet en ingrepen in het beekdal van de Vecht en Regge (en in het verleden de bebossing van de hogere zandgronden). Het toenemen van droge perioden in de afgelopen jaren heeft de situatie verslechterd. Herstel van het grondwaterregime in het gehele gebied is noodzakelijk om de hydrologische condities van de grondwaterafhankelijke habitats te verbeteren.

Ook voor een aantal habitattypen die normaliter grondwateronafhankelijk zijn vanwege schijngrondwaterspiegels, geldt in dit gebied een voorbehoud. De ondoorlatende laag (gliede) is niet overal even goed gevormd, omdat de grondwaterspiegel altijd hoog heeft gestaan. Dat leidt bij verlaging van deze grondwaterspiegel tot mogelijke lekkages in deze gliede, waardoor alsnog lokaal in het gebied verdroging optreedt. Het verhogen van de grondwaterspiegel is noodzakelijk, daar deze maatregel zorgt voor tegendruk, waardoor lekkage wordt tegengegaan.

In de NDA is een overzicht van voorgenomen hydrologische maatregelen opgenomen.¹⁶ Behalve (het opheffen van) de ontwatering ten noorden van het Beerzerveld en in delen van het Eerderachterbroek is geen enkele

¹³ De doelstellingen zijn niet gekwantificeerd, zie paragraaf 2.2 van dit advies.

¹⁴ Maatregel K2 uit dezelfde tabel.

¹⁵ Het betreft knelpunten K1 t/m 9 en K13 t/m 17. Deze zijn te vinden in tabel 2 op pagina 15 en 16 van de NDA.

¹⁶ In tabel 4, op pagina 35 en 36.

maatregel uitgevoerd.¹⁷ De Ecologische Autoriteit constateert dat aan de voorwaarde (tijdig herstel van de betreffende habitats) waarop grondwateronttrekkingen in de PAS-gebiedsanalyse werden toegestaan niet is voldaan. Ze merkt verder op dat om de uitbreidingsdoelstelling voor vochtige heide te behalen een maatregel in de juiste richting is om op (in potentie) vochtige plaatsen de bosopslag te verwijderen, zodat minder water door verdamping verloren gaat.

Naast hydrologische knelpunten lijden de genoemde habitattypen ook onder een te hoge stikstofdepositie. Gezien de fijnschalige mozaïek van de diverse habitattypen in het gebied is om de natuurdoelen te halen in de praktijk de laagste KDW maatgevend. Dat is H3130 zwakgebufferd ven met een KDW van 500 mol N/ha/jr.¹⁸ Dat betekent dat, uitgaande van de bovengrens van de gepresenteerde Aeries berekeningen, de stikstofdepositie met 75% gereduceerd dient te worden. Er is dus een grotere reductie nodig dan voor de hierboven genoemde grondwateronafhankelijke habitattypen.

3.3 Rivierbegeleidende habitattypen

De volgende habitattypen komen voor langs de Vecht en Regge:

Habitatype	Grootte	Standplaatsen
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	2,4 ha	Vechtdal: meanders
H6120 Stroomdalgraslanden	13 ha	Vechtdal: Junner Koeland, De Stekkenkamp, De Karshoek, Arrier Koeland, Oordland, De Maat en Prathoek Reggedal: Archermaten
H6430 Ruigten en zomen (Moerasspirea)	4 ha	Vechtdal: Stekkenkamp
H91E0C Vochtig alluviaal bos	15 ha	Vechtdal: Arriër Koeland, Prathoek; langs de Bevert, Eerderachterbroek Reggedal: Steile oever, Archermaten
H91F0 Droge hardhoutooibossen	onbekend	Vechtdal: oeverwal bij Stekkenkamp

Alleen voor habitatype H91E0C geldt een doelstelling tot uitbreiding en kwaliteitsverbetering, voor de andere habitattypen gelden behoudsdoelstellingen.¹⁹ Voor de habitattypen H6120, H6430 en H91E0C concludeert de NDA dat verslechtering niet is uitgesloten.

Voor behoud van de kwaliteit van H6120 Stroomdalgraslanden geldt dat de inundatiefrequentie van Regge en Vecht op peil moet zijn, zodat basenrijk water en zandafzettingen het habitatype in stand kunnen houden. Naast de bij de grondwaterafhankelijke habitattypen al genoemde uit te voeren maatregelen ter verbetering van de hydrologische toestand, zijn voor het Vecht- en Reggedal in de NDA ook maatregelen benoemd. Ook hiervoor geldt dat deze nog niet allemaal zijn uitgevoerd.²⁰ Voor zowel Regge- als Vechtdal is vermessing door grondwater vanuit het intrekgebied een knelpunt. Dit kent meerdere oorzaken, zoals de aanwezigheid van een rioolwater-

¹⁷ Het betreft: Detailontwatering Eerderachterbroek, verminderen ontwaterende invloed Hammerwetering, overige verwijdering ontwatering Eerderachterbroek, verwijderen ontwatering Eerderhooilanden, dempen detailontwatering en verondiepen van de diepe watergangen voor de hydrologische bufferzone van het Beerzerveld (waaronder de sloot langs de Zwarte weg), verminderen ontwatering Junner en Arriër Koeland, Boerenmars en Karshoek, blokkade/verhoging van stuw Meijer en restant aanvoersloot dempen.

¹⁸ Dit betreft de 'nieuwe' KDW die recent is vastgesteld. De lijst met nieuwe KDW is te raadplegen via: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/08/31/kamerbrief-nieuwe-kritische-depositiewaarden-en-actualisatie-depositiecijfers>

¹⁹ De doelstellingen zijn niet gekwantificeerd, zie paragraaf 2.2 van dit advies.

²⁰ Het betreft de volgende maatregelen: verondiepen zomerbed, aanleg meanders en toelaten morfodynamiek Vecht, en herinrichten en peilverhoging Regge.

zuiveringsinstallatie en bemesting in de omgeving.²¹ De Ecologische Autoriteit constateert, op basis van de NDA, dat de geformuleerde maatregelen om deze vermessing tegen te gaan nog niet zijn uitgevoerd. Het betreft onder andere²² maatregelen om te stoppen met bemesting en gebruik van pesticiden in de omgeving. De Ecologische Autoriteit merkt op dat vermessing van het water van Vecht en Regge contraproductief werkt als de inundatiefrequentie van de stroomdalgraslanden weer wordt verhoogd. De Ecologische Autoriteit adviseert deze maatregelen uit te voeren en zo verdere verslechtering te voorkomen. Stroomdalgraslanden (habitattype H6120) kent van deze groep habitattypen de laagste KDW van 1286 mol N/ha/jr. Dat is hoger dan de hierboven al behandelde grondwaterafhankelijke en –onafhankelijke habitats, waardoor de reductieopgave niet nog scherper wordt.

3.4 Adviezen Ecologische Autoriteit

De twintig habitattypen in het Vecht- en Beneden-Reggegebied beslaan elk een relatief kleine oppervlakte. Voor het verkrijgen van vitale populaties van plant- en diersoorten is het daarom van belang elk van de habitat-onderdelen in een kwalitatief zeer goede staat te krijgen en/of te behouden, zodat populaties van karakteristieke soorten in een groeifase komen en dispersie naar andere gebieden wordt gestimuleerd. Hiermee wordt voldoende (genetische) uitwisseling gerealiseerd om effecten van inteelt van kleine deelpopulaties te voorkomen. Waar nodig en zinvol kunnen verbindingzones worden aangelegd.

Volgens de NDA zijn voor drie gebieden inrichtingsplannen gemaakt, het betreft:

- Archem-Eerderhooilanden (al uitgevoerd in 2013, voor de komst van het beheerplan);
- Karshoek-Stegeren (uitgevoerd 2020/2021);
- Eerder hooilanden (uitvoering in 2023).

Voor Arriën en Junnervlier moet nog een inrichtingsplan worden opgesteld.

De Ecologische Autoriteit constateert dat deze gebieden samen maar een klein deel vormen van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. In de NDA worden in de knelpuntentabel veel meer deelgebieden genoemd. De NDA gaat niet in op de vooruitzichten voor het opstellen en uitvoeren van inrichtingsplannen voor deze deelgebieden. Het is onduidelijk of en hoe de nog niet uitgevoerde maatregelen in tabel 4 zijn geborgd in inrichtingsplannen en wanneer deze worden uitgevoerd.

De Ecologische Autoriteit adviseert om niet te wachten met het uitvoeren van (reeds benoemde) maatregelen als duidelijk is dat verslechtering optreedt.

Vul daarnaast de NDA aan met:

- Informatie over de borging van maatregelen per deelgebied en geef daarbij aan in hoeverre inrichtingsplannen zijn vastgesteld of zijn voorzien.
- Een beschrijving van het knelpunt recreatiedruk en (richtingen voor) maatregelen die dit knelpunt oplossen, zoals het aanbrengen van recreatiezoneringen.
- Een beschrijving van maatregelen om hydrologische omstandigheden te verbeteren, zoals het kritisch omgaan met nieuwe grondwateronttrekkingen en afbouwen van bestaande onttrekkingen voor beregening.
- Een expliciete presentatie van de benodigde stikstofdepositiereductie in het gebied (ongeveer 75%).
- Een aanzet om tot maatregelen te komen voor het halen van verbeterings- en uitbreidingsdoelstellingen.

²¹ De NDA benoemd de volgende oorzaken: lozingen van RWZI (in beide rivierdalen), vermessing van grondwater door agrarisch gebruik intrekgebied (Vechtdal), vermessing door agrarisch grondgebruik (beide rivierdalen), vermessing grondwater door bemesting in intrekgebied (Vechtdal) en instroom nutriëntenrijk oppervlaktewater via sloot ten noorden van Junner Koeland.

²² In de NDA benoemde maatregelen zijn: het stoppen van bemesting op Eerderhooilanden en Eerderachterbroek, stoppen bemesting en afgraven/uitmijnen fosfaatrijke toplaag in verworven percelen nieuwe natuur EHS Vechtdal en stoppen bemesting en gebruik van pesticide agrarische percelen Arriën.

4. Adviezen voor gebiedsprogramma

In dit hoofdstuk wordt uitsluitend de relatie die het NDA heeft met het gebiedsprogramma en waar relevant aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van het gebiedsprogramma nu en in de toekomst, te verbeteren. Dit is geen complete lijst met aanbevelingen, zie hiervoor het advies over de handreiking gebiedsprogramma's waarin wordt gewezen op het grote belang van samenhang.²³

Relatie instandhoudingsdoelen met andere doelen van het provinciale gebiedsprogramma

In de nog op te stellen gebiedsprogramma's per provincie wordt gestreefd naar een integrale aanpak op de onderwerpen natuur, water en klimaat. De Ecologische Autoriteit merkt in dit verband op dat de NDA nog niet ingaat op hoe de instandhoudingsdoelen voor Vecht- en Beneden-Reggegebied zich verhouden tot andere doelen. Ecologisch gezien kunnen deze doelen sterk samenhangen, elkaar versterken of elkaar tegenwerken. Ook in het advies over de handreiking gebiedsprogramma's vraagt de Ecologische Autoriteit aandacht voor de samenhang en prioritering van de doelen. Voor dit gebied gaat het specifiek over de volgende onderwerpen:

- Waterkwaliteit en natuur opgenomen in de Kaderrichtlijn Water (KRW).
- Verhoging van waterpeilen in veen(weide)gebieden opgenomen in de Klimaatwet.²⁴
- Realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en de doelen voor (weide)vogels.

Relatie stikstofspoor

Voor het vereiste systeeminzicht rond de Natura 2000-gebieden verwijst de Ecologische Autoriteit naar het advies over de Handreiking natuurdoelanalyse en naar paragraaf 2.3 van dit advies. De NDA geeft nog een beperkt inzicht in 'het stikstofspoor', omdat is gekozen om dit in het gebiedsprogramma pas meer in detail te betrekken. De Ecologische Autoriteit adviseert de informatie voor het provinciale gebiedsprogramma aan te vullen met inzicht in de herkomst van de stikstofbelasting. Geef voor overbelaste, stikstofgevoelige habitattypen, naast de actuele totale stikstofbelasting ook aan wat de bijdrage is van zeer lokale bronnen (binnen bijvoorbeeld 1 km), wat de bijdrage is van regionale bronnen (binnen bijvoorbeeld 3 km) en wat de landelijke achtergronddepositie uit Nederland en het buitenland is. Dit geeft inzicht in de meest effectieve maatregelen om de stikstofdepositie te reduceren.

²³ Zie <https://www.ecologischeautoriteit.nl/adviezen/5001>.

²⁴ Ter voorkoming van veenoxidatie.

Bijlage 1: Projectgegevens

Werkwijze Ecologische Autoriteit

De Ecologische Autoriteit heeft voor dit advies een werkgroep van deskundigen samengesteld. Deze werkgroep toetst of in de natuurdoelanalyse (NDA) alle essentiële ecologische informatie is betrokken waarmee het bevoegd gezag later goed onderbouwde besluiten kan nemen over onder meer gebiedsplannen en gebiedsprogramma's. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het Natura 2000-gebied bezocht en met de voortouwnemers en gebiedsbeheerder(s) gesproken. Meer informatie over de Ecologische Autoriteit en over haar werkwijze vindt u op onze website.

Voortouwnemer

Provincie Overijssel

Samenstelling van de werkgroep

Wouter Berendsen MSc (secretaris)

drs. Gert Dekker

drs. Reinoud Kleijberg

prof. dr. Henk Siepel

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

Waar vind ik de stukken die de Ecologische Autoriteit heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.ecologischeautoriteit.nl projectnummer 5070 in te vullen in het zoekvak.

